

pot in z večjo gotovostjo vodeča k cilju, kakor razburjena polemika, ki pogosto pozabi na stvarnost.

Neke posebnosti Grivčevega sloga v »Cerkvenem prvenstvu« pa ne smem prezeti, to je namreč konsekventna raba i mesto in. Ker je v ostalih Grivčevih spisih ne opažam in ker ne najdem pravega razloga zanj, mi je ostala nerazumljena in neopravičena. Tudi če bi to imelo namen, naš jezik približati srbo-hrvaškemu, bi tega ne odobral.

Frst.

Gustav Šilih: Nekoč je bilo jezero... Dolinska bajka. V Ljubljani, 1921. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Baš naši ljudskošolski učitelji so naši najmarljivejši mladinski pisatelji. To je pohvala. Žalibog pa, da je med temi pisatelji tako malo umetnikov. To še ni graja. Zakaj, kar ni, pa ni. Da pa marsikateri mladinski pisatelj-učitelj sploh ne ve, kako je treba in kaj je treba pripovedovati, to je graja. Tega ne ve sicer tudi marsikateri mladinar, ki je slučajno akademik. Resnica pa je, da so naši klasični mladinski pisci vendarle sami — akademiki, katerim je kolikor toliko razširila obzorje »kritiška šola«, ki je učitelj ni užil ali z lastno energijo nadomestil, kakor so jo naš Funtek, češki Frida in mnogi drugi. S tem pa nikakor nočem zaničevati organiziranega učiteljskega mladinskega slovstva. Le verjeti ne morem vanj, dokler bo surogatno za pristno, kakor je premnogokrat tudi naše ljudskovzgojno berilo plehkoba, diletantstvo in nezrelost. O Gustavu Šilihu sem bral, da je še mlad. Iz njegove »dolinske bajke« verjamem. To mu je v hvalo in grajo. Čutim, da ni brez pripovednega daru in da jezik precej obvlada. Pa je še nezrel in nisem se še skozi katerokoli knjigo s toliko mučno energijo prebil, kakor baš skozenj. (O, berem neokusnosti dijaških nalog in sem žilav!) Najbolj me je odbila neokusnost širokega »pesniškega« opisništva, strašno, deloma sijajno anahronistično atributstvo, v katerem tone medli curek fabule kakor v plevelu žito ali v pesku potoček. Dramatika te fabule kaže sicer zdrav pripovedni čut. Ni sicer vse izvirno (Ganghofer, Finžgar, Prelesnik), pa kdo bi

zameril, ki je dobil vtis, da je pisateljevo hočenje novo: ustvariti narodno vzgojen zgodovinski mladostni roman. Za to bom odpustil Šilihu neokusnost njegovega debitnega dela v nadeji, da bo po smotreni izobrazbi v nekaj letih sam izpregledal in spoznal hibe svojega mladega peresa. Naslovne slike Josipa Žagarja ne vem oceniti. Okras na zadnji platnici umem iz knjige. Oprema knjige je založništvu v čast.

Dr. I. Pregelj.

Dr. Leopold Lenard: Jugoslovenski Piemont. (Cirilova knjižnica, 2. zvezek. Maribor, 1920. — 8°, str. 152.)

Pisatelj, ki sicer ni poklicni zgodovinar, si je stavil nalogo, da seznani tudi širše plasti slovenskega ljudstva s historičnim razvojem našega osvobojenja. Od spisa je izšel dosedaj le prvi del, ki opisuje glavne dogodke srbske zgodovine od začetka turškega robstva pa do vstaje Črnega Jurija. Z bitko na Vračaru pri Belgradu (dne 1. aprila 1804) zaključuje ta snopič prvo osvoboditev Srbije izpod turškega jarma. Žarišče vsega tega gibanja so v starejši dobi naravno tvorili Srbi, saj je šlo v prvi vrsti za njihovo lastno kožo in jim sosednji Hrvatje in Slovenci niso mogli drugega nuditi, ko varno zatočišče številnim Uskokom. Mimogrede bodi omenjeno, da tem slednjim ni nikoli načeloval kak Jernej Ravbar, pač pa Jernej Raunacher. Z zanosom opisuje pisec vrline srbskega naroda, ki ga je spomin na slavno preteklost vedno znova bodril in mu zbujal upanje v novo vstajenje. Pri opisu srednjeveških notranjih državnih razmer pa je zašel predač s trditvijo, da je bil fevdalni vladar gospodar vse zemlje. Z zgodovinskimi dejstvi se dalje ne ujema, da bi bilo srbsko plemstvo nositelj državne misli; kajti vprav to plemstvo je s svojo samopašnostjo, vladoželjnostjo, grabežljivostjo in podkupljivostjo v prvi vrsti zakrivilo usodni propad stare srbske države. V knjižici je še več drugih zgodovinskih netočnosti, ki pa ne kaže vseh navajati, ker delce ni toliko namenjeno strokovnjakom kot širokim masam. Vendar pa moram glede meropsov pripomniti, da to niso bili nikaki ostanki starih Tračanov, marveč le grška